

APORTACIONS MUSICALS IMPRESES DES D'INCA: BALLS, CANÇONS, TONADES I GOIGS. CATÀLEG I BIBLIOGRAFIA.

JOAN PARETS I SERRA

A les primeres Jornades d'Estudis Locals (1), ja anunciavem que estavem recopilant aquesta aportació impresa (2), que ha aportat la Ciutat d'Inca al gran corpus de la cultura popular catalana.

Aquesta comunicació és un simple llistat de publicacions -16- que inclouen partitures musicals aportades per setze inquers, sis dones i deu homes, a dotze recopiladors al llarg d'aquest segle que estam per acabar i que en tenim exemplars i referències al Centre de Recerca i Documentació Històrico-Musical de Mallorca ubicat a la Rectoria de Sineu.

Hem seguit l'ordre alfabètic d'autors-recopiladors i compositors.

1. ENSENYAT I ESTRANY, Bartomeu (Inca 1917): "El Pastor" (Palma de Mallorca 1981) [Recull a la p. 26: "L'arc de Sant Martí" que cantà Francisca Estrany d'Inca]; "Mallorca Canta" (Palma de Mallorca 1993) [Escriu a l'apartat: Notes biogràfiques dels cantadors p. 91: Paloma Gómez Mestre d'Inca, de 16 anys, estudiant. La seva padrina li va transmetre cançons com "El compte de Raixa", "Em Pep Gonella té", "Una dona llarga i prima", "Plou i fa sol", "Ses ninetes quan són petitetes", "Caragol

1-Santiago Cortés i Forteza/Joan Paret i Serra: "Aproximació al Fet Musical d'Inca" in I Jornades d'Estudis Locals, Inca 1994 ps. 239-255.

2-Joan Paret i Serra: "Bibliografia impresa de les danses i els balls populars de Mallorca" in I Jornades de Cultura Popular a les Balears, Muro 1993 ps. 49-63.

treu banya", "Pastoret d'on véns?", i "El tio Papé", entre d'altres. És cantadora de la Coral "L'Harpa" i de l'agrupació folklòrica "Cofre Antic"; i a la p. 92 Joana Jover Vallespir de Can Joaní, Inca, 77 anys. Pagesa que, entre altres activitats, ha recollit olives a Cas Bernats de Sóller i ametles d'es Rafal. S'enorgulleix de saber moltes cançons de "quatre lletes"]

2. ESTARELLES I PASCUAL, Andreu (Bunyola 1890-1981): "L'Essència de Mallorca. Recull de costums i tonades" (Palma de Mallorca 1985) [Recull a les ps. 59 i 60 "Cançons de Panades", que cantà Anita Roca de Genova, 45 anys. Les sap del seu pare, militar, que les recollí a Inca on hi feia el servei militar, l'any 1917]

3. GARMÉS I RIERA, Antoni (Manacor 1907-Llucmajor 1989): "Mallorca, Menorca, Ibiza. Folklore" (Inca 1950) [Hi ha edició en Francès. Recull a la p. 41 "Revetla d'Inca", recollida per Andreu Sastre de Jaume Serra i Beltran d'Inca; també la va recollir Bartomeu Oliver i Martí].

4. MASSOT I PLANES, Josep (Ciutat de Mallorca 1876-Pòrtol 1943): "Cançoner Musical de Mallorca" (Palma de Mallorca 1984) [Recull a la primera part: "Feines del camp a l'aire lliure"; p. 22 "Tonada de llaurar", que cantà R.P. Joan Rubí, T.O.R. Inca; p. 53 "Tonada des batre metles", que cantà Antoni Juan d'Inca; a la quarta part: "Cançons romancesques i codolades" p. 265 "A la ciutat de Nàpols", a duo, formant terceres, p. 270 "La doncella o La Captiva rescatada", que cantà Francisca Tugores d'Inca el 14.4.1910, p. 278 "La porquerola", que també cantà Francisca Tugores; a la cinquena part: "Tonada de Carnaval" a les ps. 309-310 "Sa ximbomba", que cantà Fra Joan Rubí, T.O.R., Inca 8.7.1909; a la sisena part: "Setmana Santa" p. 334 "Vols-te llogar, pastoreta garrida?", que cantà, també, Joan Rubí; a la setena part: "Cants infantils" p. 386 "Una teringa", ps. 389 i 390 "La Berenguera té un pi", que cantà Montse Coll d'Inca i a la vuitena part: "Cançons diverses" p. 417 "Es Rector de Curriola", que també cantà el P. Rubí, T.O.R.].

5. NOGUERA I BALAGUER, Antoni (Ciutat de Mallorca 1860-1904) "Memoria sobre los cantos, bailes y tocatas populares de la isla de Mallorca", dins "Ensayo de crítica musical" (Palma 1908), ps. 1-95. Primer premi del segon concurs de la Ilustración Musical Hispano-Americana; hi ha edicions anteriors al Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana, V (1893-1894), ps. 66 ss. i en forma de llibre, Barcelona 1893 i Palma 1894. [Recull a la p. 51 "Cansó (sic) de ses panades=Deixem lo dol].

6. RIERA I ESTARELLES, Antoni (Bunyola 1911): "Cent i tantes tonades tradicionals de Mallorca" (Palma de Mallorca 1988) [Recull a la secció: "Cançons de treball" p. 27 "Cançó de segar" cantada per Fra Toni Paieres, franciscà, d'Inca; a la secció: "Romancer" ps. 78 i 79 "La estación de Bauxa", romanç castellà p. 83 "Na Cèlia" i p. 88 "De qui és aquest hortet?", cantades per en Jeroni Pol Vives d'Inca; a la secció "Temes variats" p. 116 "Festejada", cantada per Fra Toni Paieres, d'Inca; p. 134 "Jo i un pastor", cantada per Jaume Serra Beltran, d'Inca; i a la secció "Pasqua Florida" p. 187 "Cançons de panades", que cantà en Toni Alorda Cantarelles, de Cas Marrai, d'Inca].

7.SAMPER I MARQUÈS, Baltasar (Ciutat de Mallorca 1888-Mèxic 1966): "Memòria de la missió de recerca de cançons i músiques populars a l'illa de Mallorca", "Obra del Cançoner Popular de Catalunya, Materials, III" (Barcelona 1929), ps. 293-427 [Crònica de la primera de les missions efectuades a les Illes Balears, en companyia de Miquel Ferrà i Juan i d'Andreu Ferrer i Ginard. Escriu a la p. 331 ...]"Jo sol no podia desplegar tota l'acció eficaç que calia, i vaig demanar auxili a un altre bon amic, en Miquel Duran, d'Inca. Vaig proposar-li que deixés venir amb mi, alguns dies, el seu fill Llorenç, en la capacitat del qual sabia que podia confiar. En Duran té una impremta a Inca, i li venia molt malament que el seu fill abandonés aleshores la tasca que hi fa. Consentí, no obstant, i he d'agrair-li molt aquesta gentilesa, mostra de sincera devoció per la nostra Obra. En Llorenç Duran s'incorporà, dons, a la missió i fou un excel·lent i actiu company". Segueix a la p. 355: "Anarem, finalment a Inca, i encara que la nostra visita, molt ràpida, no ens permeté fer l'exploració que en aquest important poble caldria dur a terme, recollirem algunes molt remarcables tonades. En són bona mostra les "De la veremada, de trepitjar (raïms)" i "D'etsecaiar" i la música de les "Bolerres (ball)", cantades per en Pere Fornés, 26 anys, i N'Antoni Ramis, 23 anys, en una sessió que tinguérem a la impremta d'En Miquel Duran". Recull les partitures a la ps. 407 i 408 "Cançó de vermada; An es camí de Ciutat-N'hi ha qui ho troben enfora", que cantaren Pere Fornés, 26 anys i Antoni Ramis, 23 anys d'Inca; "Cançó de trepitjar raïm: Madona de sa Cabana-aixecau-vos dematí", que cantà el mateix Pere Fornés i "Cançó d'etsecaiar (esporgar): Vida d'etsecaiadore- Es una vida jugera". Convé copiar que a la p. 341 a la llista de cantaires d'Inca: Albertí, Jaume, 25 anys; Fornés, Pere, 26 anys i Ramis, Antoni, 23 anys, i a la llista de nombre de cançons i músiques populars, p. 344 recollides a Inca diu: 5].

GOIGS

8.Música: JAUME ALBERTÍ I FERRER (Inca, 1889-Pollença, 1979)

Lletra: MIQUEL DURAN I SAURINA (Inca, 1866-1953) (3)

- "Goigs de lloança a Santa Maria Assumpta Gloriosa". 1949 Obradors de Ca-Nostra nº 5. 2ª edició any 1950.

9.Música: ANÒNIMA O POPULAR (4)

LLETRA: ANÒNIMA O POPULAR

- "Goigs de la devota figura del Sant Crist Crucificat" que se venera en la parroquial església de la vila d'Inca. Obradors de Ca-Nostra nº 1 any 1931.

3-Tots els goigs d'Inca de Miquel Duran son inclosos al recull: "Poesies", Inca 1982.

4-Joan Lladó i Mora escriu al foli 9 del seu "Cancionero Sacro": "Fulla recollida en Inca. Conté la mateixa música popular que encara es canta i la lletra antiga corretgida p'els poetes Rd. D. Andreu Caimari Prev. i D. Miquel Duran".

10.Música: ANÒNIMA O POPULAR

Lletra: ANÒNIMA O POPULAR

-"Goigs de Santa Maria la Major" que es venèra a l'església parroquial. Imprenta de Trias. Una altre edició Imp. de Guasp.

-"Goigs a San (sic) Blay de la Vila de Inca". Impr. de J. Villalonga.

-"V. Sor Clara Andreu". València: Imp. Catòlica, 3. (5)

11.Música: ANÒNIMA O POPULAR

Lletra: MIQUEL DURAN I SAURINA (Inca, 1866-1953)

-"Goigs de lloanxa a Sant Sebastià", martir de Jesucrist, que es venera a la capelleta del carrer del Cep, de la ciutat d'Inca. Obradors de Ca-Nostra nº 3.

12.Música: FRANCESC BATLE I PONS (Lloseta, 1933)

Lletra: PERE JOAN LLABRÉS I MARTORELL (Inca, 1938)

-"Goigs a la Serventa de Déu Sor Clara Andreu i Malferit", Monja Jerònima del Monestir de Sant Bartomeu d'Inca. Col.lecció La Sibil.la nº 57 1ª edició juny 1984.

-"Goigs a Santa Maria Magdalena", venerada en el Puig d'Inca (Mallorca). Dibuix N. Casellas. Col.lecció La Sibil.la nº 107. 1ª edició juliol 1990.

-"Goigs a Sant Pere Apostol" que és venerat a la Parroquia de Santa Maria la Major d'Inca. Col.lecció La Sibil.la nº 111. Palma 1990.

13.Música: ESTEVE CLOQUELL I VALLESPÍ (Muro, 1912)

Lletra: MIQUEL DURAN I SAURINA (Inca, 1866-1953)

-"Alabances als gloriosos dolors i goigs del Patriarca Sant Josep ..." Dibuix A. Gimenez. Edició dels Amics dels Goigs. Barcelona 1948. Ca-Nostra-Inca.

14.Música: MIQUEL GENESTRA I ALOMAR. (Inca, 1967)

Lletra: PERE JOAN LLABRÉS I MARTORELL (Inca, 1938)

-"Goigs a Santa Cecília", que li canta la banda de música d'Inca (Mallorca). Dibuix Sebastià Llabrés i Munar. Col.lecció Ximbellí nº 1. 1ª edició novembre 1991.

15.Música: BERNAT JULIÀ I RÓSELLÓ (Felanitx, 1922)

Lletra: ANDREU CAIMARI I NOGUERA (Inca, 1893-Ciutat de Mallorca, 1978)

-"(Goigs) A Santa Maria la Major". En la solemne Coronació Pontifícia. Maig 1967, en el fulletó "Coronació Canònica ..."

Música: SEBASTIÀ LLABRÉS I MUNAR (Inca, 1961)

(Coautor de la música del número 14, amb Miquel Genestra i Alomar)

16.Música: PERE LLABRÉS I FERRER (Inca, 1932)

Lletra: PERE JOAN LLABRÉS I MARTORELL (Inca, 1938)

-"Goigs a Santa Bàrbara" venerada a l'església de Santa Magdalena del Puig d'Inca (Mallorca). Col.lecció Ximbellí nº 5. 1ª edició desembre 1994.

5-Els números 10, 11 i 12 i un altre goig en castellà: Dedicatòria que hace un devoto a Nuestra Señora la Virgen de los Angeles que se venera en la Iglesia de San Francisco de Inca, son inclosos al recull-edició facsimil-"Aplec de Goigs de la Ciutat d'Inca" (Mallorca) 1980) a cura de Santiago Cortés Forteza. Impr. Colon Inca, sa.

17.Música: ANTONI MARTORELL I MIRALLES (Montuïri, 1913)

Lletra: PERE JOAN LLABRES I MARTORELL (Inca, 1938)

-"Goigs a Sant Domingo de Guzman", que li canten a la seva parròquia de la ciutat d'Inca (Mallorca). Dibuix Bartomeu Vallespir i Amengual. Col.lecció La Sibil.la nº 79. 1ª edició octubre 1987.

"Goigs a Santa Maria la Major", que es venera a la seva parròquia d'Inca (Mallorca). Dibuix Joan Maimó. Col.lecció La Sibil.la nº 94. 1ª edició maig 1989.

-"Goigs a la Mare de Déu del Roser", que es venera a la parròquia de Sant Domingo d'Inca (Mallorca). Dibuix Joan Maimó. Col.lecció La Sibil.la nº 98. 1ª edició 1989.

18.Música: ROSSEND J. MASSAGUE (Piera/Catalunya, 19..?-Barcelona 1936)

Lletra: MIQUEL DURAN I SAURINA (Inca, 1866-1953)

-"Goigs a Santa Maria la Major", excelsa titular de l'Església parroquial d'Inca. Obradors de Ca-Nostra, nº 2 any 1933.Edició facsimil al recordatori de la 1ª Comunió de Miquel Pieras 1979.Edició facsimil a l'Aplec de Goigs de la Ciutat d'Inca, 1980.Text inclòs a Corona Poètica de Santa Maria la Major, 1992.

19.Música: ANTONI MATHEU I MULET (Sa Vileta, 1933-Ciutat de Mallorca, 1984)

Lletra: MIQUEL BONNIN I FORTEZA (Sa Pobla, 1900-1985)

-"Goigs a la Ven. Sor Clara Andreu", Monja Jerònima del Monestir de Sant Bartomeu d'Inca. 1ª edició juny 1978 Col.lecció La Sibil.la nº 15.

20.Música: BERNAT SALAS I SEGUÍ (Campanet/Inca 1874-Ciutat de Mallorca, 1932)

Lletra: MIQUEL DURAN I SAURINA (Inca, 1866-1953)

-"Goigs d'alabança als invictes patros d'Inca, Sants Abdon i Sennèn", màrtirs de Jesucrist. A la Veu d'Inca, 27 juliol 1917. 2ª edició any 1951 Obradors de Ca-Nostra nº 6. edició facsimil a Aplec de Goigs de la Ciutat d'Inca, 1980.

21.Música: NATIVITAT TORRE I SANTAMARIA (Villacomparada de Medina/Burgos, 1943)

Lletra: LLORENÇ MOYA GILABERT DE LA PORTELLA (Binissalem, 1916-Ciutat de Mallorca, 1981)

-"Goigs de Santa Paula", que es venera al Monestir de Sant Bartomeu d'Inca. Dibuix Maria del Carme Salleras i Juan. Col.lecció La Sibil.la nº 33. 1ª edició novembre 1980.

FONTS

Fons documentals: Centre de Recerca i Documentació Històrico-Musical de Mallorca.

BIBLIOGRAFIA

BOVER I PUJOL, Jaume/PARETS I SERRA, Joan. "Bibliografia de música impresa de les Balears" (inèdit).

FORTEZA I FORTEZA, Rafael. "Avance del catálogo general de compositores mallorquines y relación de sus obras". (Sóller 1939).

FORTEZA I FORTEZA, Rafael/PARETS I SERRA, Joan. "Catàleg de Músics Compositors Mallorquins i llurs obres" (inèdit).

GAYÀ I NIGORRA, Joan. "Cancionero Sacro Mayoricense" (Manuscrit de l'Arxiu-Biblioteca del Seminari Diocesà de Mallorca nº 455).

LLADÓ I MORA, Joan. "Cancionero Sacro Mayoricense" (Manuscrit de l'Arxiu-Biblioteca del Seminari Diocesà de Mallorca nº 456).

MASSOT I MUNTANER, Josep. "Bibliografia de la cançó popular mallorquina" in Randa 12 (1981) 223-235.

PARETS I SERRA, Joan. "Bibliografia Musical Balear" (inèdit).

PARETS I SERRA, Joan. "Bibliografia musical impresa de les danses i els balls populars de Mallorca" in I Jornades de cultura popular a les Balears. (Muro 1993) ps. 49-63.

PARETS I SERRA, Joan/CORTÈS I FORTEZA, Santiago. "Els músics compositors en els goigs de les Illes Balears (catàleg)" in II Jornades de cultura popular a les Balears. (Menorca 1944) en premsa.

PARETS I SERRA, Joan. "Aproximació al fet musical d'Inca" in I Jornades d'estudis locals. Inca 1994 ps. 239-255.

ROIG I MONTSERRAT, Joan. "Els goigs dels poetes insulars de la renaixença ençà". Gogistes Tarragonins 1994. nº 488. llibre nº 7.